

Forebygging ved bruk av pålegg og innbringelse

Juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen

2015

Kand.nr: 208

Antall ord: 6535

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Hendelse	1
1.2	Avgrensning.....	2
1.3	Politiets forebyggende ansvar og oppgave	2
1.4	Politiets bruk av skjønn	3
2	Rettskildebilde - juridisk metode	4
3	Skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning.....	5
3.1	Ordenstjeneste	5
3.2	Etterforskning	6
4	Politi-loven § 7	6
4.1	Politi-loven § 7 første ledd.....	6
4.1.1	Forstyrrelse av offentlig ro og orden.....	7
4.1.2	Ivareta enkeltpersoners og allmennhetens sikkerhet	8
4.1.3	Avverge og stanse lovbrudd	8
4.2	Politi-loven § 7 annet ledd	9
4.2.1	Pålegg.....	9
5	Politi-loven § 6	10
5.1	Behovsprinsippet	11
5.2	Proporsjonalitetsprinsippet	12
5.3	Saklighetsprinsippet og likebehandlingsprinsippet	13
5.4	Opportunitetsprinsippet	14
6	Innbringelse etter pl.§ 8 første ledd nr. 2	14
7	Innbringelse av berusede personer, § 9	16
8	Avslutning.....	17
9	Litteraturliste.....	19

1 Innledning

Jeg vil i denne bacheloroppgaven ta for meg politiloven¹ § 7 første ledd, jf. annet ledd, spesielt om pålegg overfor berusede personer. Videre vil jeg se på innbringelse etter politiloven § 8 første ledd nr. 2, den som ikke etterkommer pålegg, og § 9 første ledd overfor berusede personer. Bakgrunnen for valg av problemstilling er å tilegne mer kunnskap om lovverket rundt temaet, og se på praktiseringen av å gi pålegg. Jeg ønsker å få økt forståelse av påleggets muligheter og begrensninger rettslig sett. Dette temaet opplevde jeg som utfordrende i praksisåret. I oppgaven til jeg trekke inn selvopplevde hendelser fra praksisåret for å belyse temaet. Jeg ønsker å kvalitetssikre egen kompetanse innenfor temaet for å forhindre at jeg begår fremtidige feil grunnet manglende kunnskap. Manglende kunnskap hos polititjenestemenn kan utfordre publikums rettssikkerhet og deres tillit til politiet. Politiet skal nettopp gjennom forebyggende arbeid fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, jf. politiloven § 1 andre ledd, ved blant annet å forebygge ordensforstyrrelser.²

Problemstilling; Forebyggende ordenstjeneste ved bruk av pålegg overfor berusede personer, og innbringelse etter politiloven § 8 første ledd nr. 2 og § 9 første ledd.

1.1 Hendelse

I løpet av praksisåret gav jeg mange pålegg til berusede personer, og disse ga ulike resultater. Jeg vil i denne oppgaven fokusere på en hendelse fra praksisåret, der jeg tok en mann for urinering på offentlig sted, jf. politiloven §30 nr. 1, jf. § 14, jf. kommunal politivedtekt. Jeg fortalte at det ville bli skrevet en anmeldelse på dette, og om han vedtok forelegget. Mannen velger jeg å kalle Ole.³ Ole var tydelig beruset, og hadde problemer med å gå. Jeg gav han et pålegg om å forlate sentrum, gå hjem og holde seg borte fra sentrum frem til 08.00 neste dag. Ole gikk hjemover med en gang. Ca. 10 minutter senere får vi melding om at en mann har slått til en annen i taxikøen. Vi kjører til stedet og påtreffer Ole som jeg for litt siden hadde gitt et pålegg om å forlate sentrum. Her valgte vi å ta Ole med inn til politistasjonen etter pl. § 8 første ledd nr. 2, da vi oppfattet vilkårene for innbringelse som oppfylt på dette tidspunktet.

¹ Lov om politiet (*politiloven*) av 4. august 1995 nr. 53.

² Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 202.

³ Alle steder og navn i oppgaven blir anonymisert.

I oppgaven vil jeg drøfte om vilkårene for innbringelse etter politiloven § 8 første ledd nr. 2 var tilstede, eller hvorvidt Ole kunne innbringes etter politiloven § 9 første ledd ved første møte istedenfor å gi han et pålegg, jf. pl. § 7 første ledd nr. 1, jf. § 6.

1.2 Avgrensning

Jeg vil i denne oppgaven se på pålegg overfor alkoholberusede personer som gis etter politiloven § 7, opp mot det avvergende og forebyggende aspektet i ordenstjenesten. Jeg vil også gå inn på innbringelse etter politiloven §8 første ledd nr. 2, som omhandler den som ikke etterkommer politiets pålegg, når omstendighetene gir skjellig grunn for å frykte for en ordensforstyrrelse, og innbringelse overfor berusede personer etter politiloven § 9 første ledd. De øvrige leddene og momentene i paragrafene vil bli nevnt hvor det er aktuelt, men vil ikke bli drøftet ytterligere.

1.3 Politiets forebyggende ansvar og oppgave

Å forebygge kriminalitet er en av politiets viktigste oppgaver. Dette kommer frem i politiloven § 1 annet ledd, *«politiet skal gjennom forebyggende... virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgerens rettsikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig»*.⁴ Å forebygge vil si å være i forkant og forhindre at kriminalitet skjer. Forebygging av kriminalitet er i dag en av de viktigste måtene politiet beskytter borgerne. Når politiet skal forebygge kriminalitet må de snu om en skjevutvikling og unngå at nye lovbrudd skjer, som vil si at politiet gjør en forskjell og bidrar til å skape trygghet blant borgere. Politiets kriminalitetsforebygging blir ofte sett på som en forebygging av uorden, antisosial atferd og trygghet.⁵ Rettsikkerhet, trygghet og alminnelig velferd er for øvrig tre grunnleggende samfunnsbehov som politiet skal ivareta.⁶ I Politiloven § 2 fremgår det en oversikt over hvilke oppgaver politiet er tillagt. I nr. 2 står det at politiet skal *«forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet»*. Det overordnede målet til politiets arbeid er å bidra til økt trygghet i samfunnet noe som fremkommer i St.meld. nr. 42 (2004-2005).⁷ Politiets oppgaver er regulert i politiloven, politiinstruksen, straffeloven og straffeprosessloven. I politiloven §§ 1 og 2 fremgår oppgavene til politiet,

⁴ Lie, *I forkant* (2011) s. 21.

⁵ Lie, *I forkant* (2011) s. 21-22.

⁶ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 193.

⁷ Edvinsen, *Ordenstjeneste* (2012) s. 9.

disse er videre beskrevet i politiinstruksen § 2-2.⁸ Å gi et pålegg er å anse som et mulig forebyggende tiltak innenfor politiets ordenstjeneste.⁹

Ethvert inngrep fra politiet krever hjemmel i lov, dette gjelder også ved bruk av pålegg. Dette kravet fremgår av legalitetsprinsippet, som er nedfelt i Grunnloven¹⁰ § 113. Mye av arbeidet til politiet er så lite inngripende at det ikke krever hjemmel i lov. Da sier man at arbeidet er hjemlet i den alminnelige handlefriheten, et eksempel på dette er frivillige samtaler med personer.¹¹ Justisdepartementet har fastsatt at alt forebyggende arbeid skal prioriteres i ordenstjeneste.¹² Politiets forebygging av forstyrrelse av offentlig sted og tiltak overfor berusede personer er en del av ordenstjenesten. Forebygging kan deles mellom individual – og allmennprevensjon. Individualprevensjon er å forhindre at fremtidige lovbrudd skjer av tidligere straffede, da straffen skal virke avskrekkende, uskadeliggjørende og rehabiliterende, mens allmennprevensjon skal forhindre at fremtidige handlinger begås av folk flest, altså at straffen skal virke avskrekkende, moraldannende og vanedannende for befolkningen.¹³ Politiet skiller mellom proaktive og reaktive spor. Det proaktive sporet vil si å forebygge kriminalitet, mens det reaktive sporet er å straffeforfølge kriminalitet.¹⁴ Politiets forebyggende arbeid kan ha stor effekt, men det kan være vanskelig å måle disse resultatene.¹⁵ Dette begrunnes ved at pålegg, som kan virke forebyggende, ikke registres på samme måte som ved å gi et forelegg etter vegtrafikkloven.

1.4 Politiets bruk av skjønn

Det fremgår av politiloven § 7 at politiet ikke er pliktig til å gripe inn i alle situasjoner, og kan dermed anvende skjønn, jf. formuleringen «kan». ¹⁶ Skjønnsutøvelsen må likevel holde seg innenfor de rammene som er i pl. § 6 annet ledd, og øvrige forvaltningsrettslige prinsipper som likhet, saklighet og objektivitet. Som hovedregel kreves det begrunnelse ved enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven¹⁷ § 24, men for pålegg er det gitt et unntak, jf.

⁸ Auglend, Mæland og Rosandhaug *Politirett* (2011), s.27.

⁹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s.119.

¹⁰ Lov om grundlov (*grunnloven*) av 17. mai 1814.

¹¹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 31.

¹² Auglend, Mæland og Rosandhaug *Politirett*, (2011) s. 424.

¹³ Lie, I forkant (2011) s. 125.

¹⁴ Lie, I forkant (2011) s. 32.

¹⁵ Lie, I forkant (2011) s. 30.

¹⁶ Nilstad og Nilsen, *Publikumsrettet politiareid: generell del*. s. 116.

¹⁷ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (*forvaltningsloven*) av 10. februar 1967.

forvaltningsforskriften § 21 bokstav b. Ved å begrunne politiets inngrep, skaper publikum en forståelse av politiets arbeid som fører til at tilliten mellom politi og publikum øker. Skjønnsutøvelsen til politiet må likevel innrette seg etter lovhjemmelen. Utøvelse av skjønn krever vurderinger basert på faglig kunnskap, som viser at man tar hensyn til de ytre objektive omstendigheter som den subjektive vurderingen bygger på.¹⁸

En sak som avgjøres på grunnlag av skjønn, innebærer at beslutningene treffes på bakgrunn av hjemmelslov, prinsipp og egne faglige vurderinger. Disse må ta utgangspunkt i erfaringer av faglig art som polititjenestepersonen har. Skjønn deles opp mellom lovbundet skjønn, skjønn som er bundet til rettsregler, og fritt skjønn. Det er noen begrensninger ved bruk av skjønn. For det første kan lovbestemmelsene sette grenser for skjønnsutøvelsen. For det andre har det utviklet seg lære om myndighetsmisbruk i rettspraksis.¹⁹ Dette kan føre til at skjønnet bygger på uriktig faktum eller at det er tatt utenforliggende hensyn eller usaklig forskjellsbehandling, og at myndighetsutøvelsen er vilkårlig og tilfeldig. Intensjonen bak skjønnsutøvelsen er fellesinteressen, ikke hva den enkelte måtte finne bekvemt.²⁰ For det tredje kan det være gitt instruks for hvordan skjønnsutøvelsen skal utøves fra overordnet myndighet.²¹ Den enkelte polititjenestepersons erfaringer, holdninger og toleranseterskel har stor betydning hvordan situasjoner takles.²²

2 Rettskildebilde - juridisk metode

I denne oppgaven har jeg benyttet juridisk metode. For å redegjøre for de nevnte paragrafene i problemstillingen har jeg sett på ulike rettskilder, som rettsavgjørelser, forarbeider, politiinstruksen og politiloven. For øvrig går jeg inn på straffeprosessloven, straffeloven og juridisk litteratur for å belyse dette. Det er lite rettspraksis ved politiets bruk av pålegg. En av årsakene for dette kan være at pålegg gis muntlig, og ofte overfor berusede personer som ikke husker hendelsen fra dagen før, eller ikke ønsker å etterprøve pålegget. Et pålegg er ikke like håndfast som en eventuell pågripelse etter straffeprosessloven,²³ da pålegg ofte forekommer av en muntlig art og har ikke like stor bevisgrad som pågripelse. Jeg har i hovedsak benyttet

¹⁸ Lagestad, *kommunikasjon og konflikthåndtering* (2012) s. 191-192.

¹⁹ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 104-105.

²⁰ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 420.

²¹ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 104-105.

²² Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 476.

²³ Lov om rettergangsmåten i straffesaker (*straffeprosessloven*) av 22. mai 1981 nr. 25.

juridisk litteratur som er pensum i undervisning ved Politihøgskolen. Jeg har søkt i Lovdata²⁴ og Rettsdata²⁵ etter forarbeider, rettsavgjørelser og lover som er relevant for min oppgave. Jeg vil behandle de ulike rettskildene underveis i oppgaven, og det vil derfor ikke fremkomme en samlet redegjørelse i dette kapittelet.

3 Skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning

Etter politiloven § 2 deles arbeidsoppgavene til politiet inn i flere grupper. Vi kan skille mellom etterforskning på den ene siden og alt annet politiarbeid på den andre siden, som kalles «det tosporede system». Det er viktig at politiet er bevisst over hvorvidt det som utføres har til formål å oppklare en straffesak, eller om formålet er innenfor ordenstjeneste.

Ordenstjeneste og forebygging reguleres av politiloven, politiinstruksen og rundskriv fra POD og Justisdepartementet, mens etterforskningen reguleres av straffeprosessloven, påtaleinstruksen, og riksadvokatens rundskriv.²⁶

3.1 Ordenstjeneste

Ordenstjeneste har ikke en klar definisjon, men anses som en samlebetegnelse over politiets arbeidsoppgaver som i hovedsak skal ivareta den offentlige ro og orden. Det er videre ikke et klart skille mellom ordensoppgaver og andre politioppgaver, da ordenstjeneste har elementer både fra forebygging og etterforskning. Ordenstjeneste kan omfatte mange ulike oppgaver, og avgrenses til å omhandle politiloven, og de delene som er relevant for ordenstjenesten som fremgår av kapittel II i politiloven.²⁷ Ordensjussen går ut på hvilke virkemidler politiet har for å ivareta hensynet til blant annet ro, orden og sikkerhet i samfunnet. Reglene som er utformet er «kan – regler» som kan brukes om vilkårene i loven er oppfylt.²⁸ Det er politiet som har beslutningskompetanse over ordensjussen, og det er politiet som kan anvende reglene, jf. pl § 4.²⁹ Et særtrekk ved ordensjussen som skiller den fra andre rettsområder, er at ordensjussen dekker den flere formål. Ordensjussen vil altså kunne omfatte enhver handling som er straffbar. Det er liten formell kontroll over hvilke beslutninger som tas innenfor ordensjuss,

²⁴ <http://www.lovdata.no>

²⁵ <http://www.rettsdata.no>

²⁶ Fredriksen, *Innføring i straffeprosess* (2011) s.105.

²⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014)s. 23.

²⁸ Ligestad, *kommunikasjon og konflikthåndtering* (2012) s.191.

²⁹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s.26.

og derfor stilles det særlige krav til politiet som rettsanvendere. Det at ordensjussen består av vage og skjønsmessige regler og liten formell kontroll, øker sjansen for at politiloven praktiseres i strid med lovgivers intensjon.³⁰ Politimyndigheten som er lovbestemt i § 4 er myndigheten til å gi påbud og forbud, og foreta inngrep ved bruk av makt overfor borgerne. Politimyndigheten er dermed et ansvar som er gitt til den enkelte polititjenestemann.³¹

3.2 Etterforskning

Etterforskning kan forstås som de ulike undersøkelsene politiet og påtalemyndigheten foretar for å avdekke om straffbare forhold foreligger.³² Etter strpl. § 226 første ledd er formålet med etterforskning å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for å avgjøre spørsmål om tiltale, og forberede saken for retten. Etterforskning vil være en innsamling av fakta for å skape en målstyrt virksomhet.³³ Straffeprosessloven er også aktuell innenfor ordenstjeneste. For eksempel når en ordenspatrolje er første enhet på åstedet og må iverksette etterforskning, oppstår det raskt straffeprosessuelle problemstillinger om adgang til å eventuelt pågripelse og ransaking.³⁴ Beslutningsmyndigheten ved bruk av tvangsmidler etter straffeprosessloven ligger som hovedregel hos retten eller påtalemyndigheten, men det finns noen unntak som gir polititjenestepersoner adgang til å treffe beslutninger. For eksempel kan en polititjenesteperson beslutte pågripelse når det er fare ved opphold, jf. strpl. § 176.³⁵

4 Politiloven § 7

4.1 Politiloven § 7 første ledd

I denne bestemmelsen lovfestes de viktigste delene av politiets tidligere sedvanebestemte generalfullmakt. Bestemmelsen er politiets viktigste rettslige verktøy i den daglige tjenesten for å opprettholde offentlig orden og trygghet, og forebygge lovbrudd.³⁶ Politiloven § 7 er situasjonsorientert, da situasjonen bestemmer hvilke inngrepsmåter som tas i bruk for å løse

³⁰ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 28-29.

³¹ Nilstad, *Politilære* (2005) s. 75.

³² Nilstad, *Politilære* (2005) s.593.

³³ Riksadvokatens rundskriv – Del II – nr. 3/1999, s. 2.

³⁴ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 25.

³⁵ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s.36.

³⁶ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* punkt V.

oppdraget.³⁷ De ulike inngrepssituasjonene i § 7 første ledd nr. 1-3 er det man kan kalle kjerneoppgavene i politiets ordenstjeneste. Disse alternativene er til for å håndheve ro og orden på offentlig sted, å ivareta allmennhetens og enkeltpersoners sikkerhet, samt å avverge eller stanse lovbrudd. Inngrepshjemlene er et redskap for å utføre oppgavene som er nevnt i pl. § 2, som viser den nære sammenheng mellom inngrepssituasjoner og politiets oppgaver i § 2.³⁸ Bestemmelsene i politiloven § 7 første ledd hjemler tiltak av både repressiv og preventiv karakter. Med repressiv menes å stanse en aktuell og igangsatt ordensforstyrrelse, og preventivt karakter er for å hindre eller avverge at en slik krenkelse kan skje.³⁹ Inngrepshjemlene etter politiloven skiller seg fra straffebestemmelser ved at de omhandler hva politiet kan gjøre, mens straffebestemmelser omhandler hva borgerne ikke kan gjøre, herunder faller også politiet.

4.1.1 Forstyrrelse av offentlig ro og orden

I politiloven § 7 første ledd nr. 1 hjemles inngrep i to forskjellige situasjoner. Det første er at det kan gripes inn for å få avsluttet pågående ordensforstyrrelser, jf. nr. 1 for å «*stanse forstyrrelse av den offentlige ro og orden*». Etter § 7 første ledd nr. 1. kreves det at det «*må være den offentlige ro og orden*» som har blitt forstyrret. Definisjonen på offentlig sted finner vi i straffeloven⁴⁰ § 7 første ledd, som er en legaldefinisjon på uttrykket.⁴¹ Straffeloven § 7 definerer et offentlig sted som «*alminnelig ferdsel eller et sted allmennheten ferdes*». Forsøk på å forstyrre offentlig ro og orden er ikke straffbart da lovbruddet er å anse som forseelse, jf. straffeloven § 49 første ledd, jf. straffeloven § 350. En ordensforstyrrelse er altså nok for at politiet kan gripe inn etter pl. § 7 første ledd nr. 1.⁴² For det andre kan politiet gripe inn når «*omstendighetene gir grunn til å frykte for slike forstyrrelser*». Dette alternativet er preventivt, som forebygger at forstyrrelsen skjer. Det fremgår av ordlyden «grunn til å frykte», at det må være en konkret og nærliggende risiko for at slike forstyrrelser vil skje og politiet bør gripe inn.⁴³ Politiloven § 7 første ledd nr. 1 kan benyttes på en forebyggende måte når omstendighetene gir politiet grunn til å frykte for ordensforstyrrelse.

³⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 81.

³⁸ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 82-83.

³⁹ Auglend, Mæland og Rosandhaug, *Politirett* (2011) s. 475.

⁴⁰ Lov om almindelig borgerlig straffelov (*straffeloven*) av 22. mai 1902 nr. 10.

⁴¹ Legaldefinisjon, er begrepsbestemmelsen i loven. <https://snl.no/legaldefinisjon> (21.11.14 kl.10.00).

⁴² Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* punkt V.

⁴³ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* punkt V.

4.1.2 Ivareta enkeltpersoners og allmennhetens sikkerhet

Det andre alternativet i politiloven § 7 første ledd nr. 2 går ut på å «*ivareta enkeltpersoners og allmennhetens sikkerhet*». Det er i de fleste tilfeller snakk om inngrep med et forebyggende siktemål for å ivareta sikkerheten. Det fremgår av forarbeidene til § 7 første ledd nr. 2 at alternativet er begrenset til å gjelde personers fysiske sikkerhet, og er ikke begrenset til offentlig sted. Dette er knyttet til et vilkår om at inngrep etter nr. 2 bare skjer når det foreligger en risiko for at noen kan bli skadet.⁴⁴ Videre i forarbeidene fremgår det at trusselen mot sikkerheten kan komme både fra personer og situasjoner, eller tilstander som ikke er menneskeskapt.⁴⁵ Ut fra dette må man anta at enhver tilstand som anses som en trussel mot persons fysiske sikkerhet, må gi grunnlag for inngrep etter nr. 2.⁴⁶ Videre stilles det ikke noe beviskrav i § 7 første ledd nr. 2, som vil si at politiet kan gripe inn uavhengig av hvor sannsynlig trusselen oppfattes. Etter reelle hensyn er det klart at beviskravet for å gripe inn mot sikkerhetstrusselen må ligge lavere enn sannsynlighetsovervekt, altså kreves det mindre enn femti prosent sjanse for at trusselen skal skje.⁴⁷

4.1.3 Avverge og stanse lovbrudd

Det siste alternativet er § 7 første ledd nr. 3 viser at politiet kan gripe inn for å «*avverge eller stanse lovbrudd*». Det er dette feltet som ligger nærmest opp til straffesaksbehandlingen etter straffeprosessloven. Dette alternativet er ikke begrenset til offentlig sted slik som alternativ 1, men alternativet i nr. 3 omhandler en bestemt type handling. Ut fra reelle hensyn tolkes «lovbrudd» innskrenkede til å omfatte lovbrudd bundet med straff.⁴⁸ Ordlyden «avverge» er brukt i stedet for «forebygge» for å få frem at lovbruddet må skjedd i nær tid. Selv om lovbrudd anses som en straffbar handling, objektivt sett, trenger ikke politiet å gripe inn på alle lovbrudd av en bagatellmessig art.⁴⁹ Når politiet arbeider med å håndheve ro og orden, og forebygge lovbrudd, kan de gi advarsel ved regelbrudd. Dette viser til opportunitetsforankret

⁴⁴ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* s. 61.

⁴⁵ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* s. 61.

⁴⁶ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 98 -99.

⁴⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 99.

⁴⁸ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 99- 100.

⁴⁹ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* s. 61.

kompetanse, som er lovfestet i politiloven § 6 første ledd. Advarselen kan ses på som et forebyggende tiltak.⁵⁰

4.2 Politiloven § 7 annet ledd

Annet ledd i politiloven § 7 viser til hvordan politiet kan gripe inn når en av inngrepssituasjonene foreligger. Første ledd er vilkårssiden i § 7 for å gripe inn, mens annet ledd er følgesiden ved at vilkårene i første ledd er oppfylt. Inngrepsmåten i politiloven § 7 annet ledd er; «*regulere ferdsele, forby opphold i bestemte områder, visitere person eller kjoretoy, uskadeliggjøre eller ta farlige gjenstander i forvaring, avvise, bortvise, fjerne eller anholde personer, påby virksomhet stanset eller endret, ta seg inn på privat eiendom eller område eller påby områder evakuert*». Inngrepsmåtene i § 7 annet ledd er ikke uttømmende, dette fremkommer av ordet «blant annet». Det kan benyttes andre inngripende tiltak som ikke er nevnt i lovteksten, men at inngrepene må være av samme art som de overnevnte tiltakene. Kravene i politiloven § 6 må være til stede.⁵¹ Politiet må foreta en vurdering om de har hjemmel for å gripe inn overfor personen, da vilkårene i § 7 må være tilstede for at dette skal være en sak for politiet.⁵²

4.2.1 Pålegg

Pålegg kan benyttes som en inngrepsmåte og brukes ofte i forbindelse med andre inngrep etter politiloven. Pålegg kommer til uttrykk i politiloven §§ 5 og 6 første ledd, men nevnes ikke spesifikt i noen av inngrepshjemlene i politiloven. Flere av tiltakene i § 7 annet ledd skjer ved bruk av pålegg. Etter § 5 har enhver plikt til straks å rette seg etter «*pålegg, tegn eller øvrige signaler*» som politiet gir i henhold til politiloven kapittel II. Ordlyden i § 5 viser til at det er en sammenheng mellom bruken av inngrepshjemlene og det å gi et pålegg.⁵³ Definisjonen på pålegg er en muntlig eller skriftlig ytring, eller en handling som tilkjenner at det foretas en normering.⁵⁴ I politilovens forarbeid defineres ordet pålegg, som politiets ulike befalinger, i hovedsak påbud og forbud. I alternativene «*tegn og øvrige signaler*» gis en lydighetsplikt når

⁵⁰ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s. 407.

⁵¹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 115-116.

⁵² Lagestad, *kommunikasjon og konflikthåndtering* (2012) s. 197.

⁵³ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s.118.

⁵⁴ «En normering foreligger når den som foretar inngrepet, bruker en kompetanse han har blitt tildelt ved lov til å bestemme noe med bindende virkning for andre». Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (s.117)

signalene er egnet til å tilkjenne en bestemt vilje eller hensikt.⁵⁵ Pålegg er ingen inngrepsmåte, men et kommunikasjonsverktøy for å formidle inngrepets betydning. Ved å gi et pålegg bruker polititjenestepersonen sin normeringskompetanse.⁵⁶ Den som mottar pålegget er forpliktet til å følge et påbud eller forbud. Pålegg gis ikke bare gjennom politiloven, det finnes andre inngrepshjemler som gir grunnlag for pålegg. Et eksempel på dette er pålegg om å oppgi personalia, og adgangen for et slikt pålegg følger av straffeloven § 333. Brudd på pålegg er straffbart etter pl. § 30 nr. 1 jf. § 5. For å straffes må pålegget bli gitt i medhold av politilovens bestemmelser i kapittel II.⁵⁷

Når politiet gir et pålegg er det viktig at man uttrykker seg klart, slik at det ikke er noen tvil at et pålegg er gitt, og på denne måten unngå misforståelser. Dette er det eneste kravet som gis til pålegget. Det er ikke nødvendig å opplyse at man risikerer straff dersom man ikke etterkommer pålegget, eller å opplyse at et pålegg blir gitt.⁵⁸ Det kan imidlertid være hensiktsmessig å opplyse at det er straffbart å bryte et pålegg. Sjansen for at personen retter seg etter pålegget vil normalt sett øke, da de fleste ønsker å unngå straffeansvar. Poenget med pålegget er jo nettopp at personen skal opptre på en bestemt måte, altså vil effekten av pålegget øke med å gi slik informasjon. Pålegget forebygger på denne måten videre forstyrrelser eller andre lovbrudd. Det viktigste er at polititjenestemannen bruker et tale- og kroppsspråk som ikke etterlater tvil om en ordre har blitt gitt, og at innholdet i ordren må være tydelig.⁵⁹ Kommunikasjon er svært sentralt når man skal gi et pålegg til en person, særlig om personen er beruset. Budskapet må bli forstått av mottakeren, slik at personen som mottar pålegg fra politiet forstår hva som blir sagt.⁶⁰

5 Politiloven § 6

Politoloven § 6 angir grunnprinsippene for all politimyndighetsutøvelse.⁶¹ Politiloven § 6 gir regler på hvordan polititjenesten skal utføres, og avgrenser politiets adgang til å bruke inngrep. Inngrepet må være nødvendig og forholdsmessig, jf. § 6 annet ledd. Bruken av

⁵⁵ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) Om lov om politiet (*politiloven*) punkt V.

⁵⁶ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 119.

⁵⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 119.

⁵⁸ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 120.

⁵⁹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 120.

⁶⁰ Bråten, *Håndbok i konflikthåndtering* (2011) s.14.

⁶¹ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) Om lov om politiet (*politiloven*) punkt V.

inngrepet skal være underlagt saklighet og objektivitet, jf. § 6 tredje ledd. Disse begrensningene er utviklet gjennom grunnleggende rettsprinsipper om utøvelse av offentlig myndighet. Prinsippene er grunnleggende fordi de uttrykker verdier som ikke kan tillate krenkelser ovenfor borgerne.⁶² Grunnvilkårene i § 6 må vurderes, i tillegg til vilkårene i en av inngrepshjemlene (pl. §§ 7-13). Man kan si at vilkårene i § 6 er tilleggsvilkår for at inngrepet skal være lovlig.⁶³

5.1 Behovsprinsippet

Behovsprinsippet gir anvisning på at inngrep kun kan brukes når det er nødvendig, altså et nødvendighetskrav. Politiet skal velge det minst inngripende midlet, dette fremgår av pl. § 6 annet ledd første punktum «*Politiet skal ikke ta i bruk sterke midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelig eller uhensiktsmessig*». Det vil si at et inngrep ikke vil oppfylle nødvendighetskravet dersom formålet med inngrepet kunne vært oppnådd ved å benytte et lempeligere middel.⁶⁴ Behovsprinsippet er også nevnt i de ulike inngrepshjemlene i politiloven. Vilråene for inngrep er utformet med sikte på at dette prinsippet blir ivaretatt.⁶⁵ Ordet «nødvendig» har i alminnelig språkbruk en tvetydig mening. Når man skal avgjøre om hvilket innhold nødvendighetskravet i pl. § 6 annet ledd har, vil lovens ordlyd om lempeligere middel gi veiledning. Siden ordlyden «nødvendig» ikke fremkommer i forarbeidene til politiloven eller andre rettskildefaktorer, gis det ikke en rettslig korrekt forståelse av nødvendighetskravet i § 6.⁶⁶ Nødvendighetsbegrepet blir et relativt begrep, som er avhengig av omstendighetene for å kunne drøftes. Nødvendighetsbegrepet deles inn i to elementer, hva som skjer eller hva som ikke skjer dersom inngrepet blir benyttet eller ikke.⁶⁷ Ut fra erfaring i praksis gav jeg pålegg til berusede personer om å gå hjem fra sentrum, som ofte ble fulgt. Likevel opplevde jeg også tilfeller hvor jeg ikke gav pålegg om dette, og i flere tilfeller oppsto det ordensforstyrrelser som følge av dette.

Ordlyden «*må anta*» i politiloven § 6 annet ledd viser at beviskravet for å unnlate å bruke det svakeste middelet ligger langt under sannsynlighetsovervekt. Det er derfor nok at politiet kan

⁶² Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 57-58.

⁶³ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 58.

⁶⁴ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett* (2011) s 107.

⁶⁵ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 62.

⁶⁶ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 66.

⁶⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 67.

se på konkrete omstendigheter som tilsier at mildeste middel ikke vil føre noen vei.⁶⁸ Et eksempel på behovsprinsippet er å unnlate å gi den som lager en ordensforstyrrelse et bortvisningspålegg etter § 7 annet ledd, jf. første ledd nr. 1. Dette fordi politiet tidligere har erfart at denne personen ikke vil etterkomme pålegget, og velger istedenfor å innbringe han etter § 8 første ledd nr. 1, selv om innbringelse er et sterkere inngrep enn bortvisning.

I den nevnte hendelsen tok vi kontakt med Ole på grunn av urinering på offentlig sted, og det var nødvendig å gi han et pålegg, jf. § 7 første ledd nr. 1, jf. § 6. Her ba jeg om formalia, og fortalte at en anmeldelse ville bli skrevet, og spurte om Ole ville vedta forelegget. Ole var tydelig beruset, men han svarte på alle spørsmål. Jeg oppfattet han som rolig og ikke utagerende. Jeg gav Ole et pålegg om å forlate sentrum og gå hjem. Ole svarte «jada», og ga et inntrykk av at han forsto hva pålegget innebar. Her burde jeg ha gjentatt pålegget overfor Ole, og fått han til å gjenta pålegget, for å vite at Ole faktisk forsto hva som hadde blitt sagt.

5.2 Proporsjonalitetsprinsippet

Dette prinsippet kalles også forholdsmessighetsprinsippet. Prinsippet kommer til uttrykk i § 6 annet ledd annet punktum om at *«midler som anvendes, må... stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig»*.

Forholdsmessighetsprinsippet er det man kaller et alminnelig og ulovfestet prinsipp som omfatter all offentlig myndighet.⁶⁹ Forholdsmessighetsprinsippet kan lede politiet til å avstå fra å gjøre tjenestehandlingen. Politiet blir da avskåret fra å benytte uforholdsmessige inngrep, selv om de er nødvendige i henhold til behovsprinsippet.⁷⁰ Dette fremgår av en dom fra Gulating Lagmannsrett⁷¹, hvor viktigheten av forholdsmessighet mellom det tiltaket som politiet iverksetter og formålet med oppdraget blir presisert. Dommen omhandlet en kvinne som ble frifunnet for tiltalen om å ikke ha fjernet seg etter politiets pålegg. Retten mente her at politiet skulle ha vurdert mindre inngripende tiltak, og at en slik vurdering ville ha ført til at situasjonen kunne vært løst på en annen måte enn bortvisning.

I praksis opplevde jeg en hendelse hvor det hadde vært en uoverensstemmelse på et utested. Der jeg ga en mann som ikke var part i uoverensstemmelsen, en advarsel om å holde seg unna

⁶⁸ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 63.

⁶⁹ Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett*, (2011) s. 107.

⁷⁰ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 65.

⁷¹ LG-2011-65277.

mens vi jobbet, jf. politiloven § 6 første ledd, jf. annet ledd, jf § 7 første ledd. Dette var for å løse uoverensstemmelsen på best mulig måte. Denne advarselen fulgte han ikke, som endte med at vi gav han et pålegg om å forlate sentrum. Det følger av Auglend mfl. at ren ulydighet i seg selv ikke er en ordensforstyrrelse, men at det er avgjørende hvilke ordensmessige konsekvenser ulydigheten gir som utslag. Konsekvensen i dette tilfelle er at vi ikke klarer å få gjennomført jobben vår når han blander seg inn.

5.3 Saklighetsprinsippet og likebehandlingsprinsippet

Saklighetsprinsippet kommer til uttrykk i § 6 tredje ledd gjennom at «*politiet skal opptre saklig og upartisk*». Saklighetsprinsippet stiller krav til den beslutningsprosessen som leder fram til en avgjørelse om å bruke inngrepet, og hva inngrepet kan gå ut på. Her under fremkommer også objektivitetsprinsippet og nøytralitetsprinsippet. Kravene i disse prinsippene må ses som en henvisning til de alminnelige forvaltningsrettslige regler om saklighet i utøvelsen av den offentlige myndigheten.⁷² Saklighetsprinsippet er en betegnelse som henviser til visse ulovfestede normer i den alminnelige forvaltningsrett. Her er forbudet mot å legge vekt på utenforliggende hensyn av særlig viktighet.⁷³

Likebehandlingsprinsippet fremgår av Grl. § 98. Likhetsprinsippet har betydning som et rettslig prinsipp som gir bindende rettslige hinder for myndighetsutøvelsen.⁷⁴ Usaklig forskjellsbehandling foreligger om like tilfeller behandles ulikt, uten at det er noen saklig forskjellsbehandling.⁷⁵ Inngrep etter politiloven skjer i løpet av kort tid, da det i noen tilfeller haster det å få iverksatt et inngrep. Normalt tar det noen minutter for å ta en slik avgjørelse, og derfor kan det være vanskelig å bruke likebehandlingskravet fordi at situasjonene alltid er ulike og utfallet kan aldri bli likt. Det er likevel viktig å tilstrebe likhet der det er like forutsetninger. Det er politimannen selv som står over for dette likebehandlingskravet, og man kan se på dette kravet som en rettesnor, mer enn en konkret og praktiserbar rettsregel. Derfor er det vanskelig å kontrollere om likebehandlingskravet er opprettholdt.⁷⁶

⁷² Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 71.

⁷³ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 70 -71.

⁷⁴ Auglend, Mæland og Rosandhaug, *Politirett* (2011) s. 106.

⁷⁵ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 74.

⁷⁶ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 74.

I praksis hadde jeg flere situasjoner hvor jeg skulle gi pålegg til berusede personer. For eksempel når man avslutter hjemmefester, og man gir eieren av leiligheten et pålegg om å avslutte festen. Da er det snakk om situasjoner som har like forutsetninger, og at sakene burde tilstrebes å behandles likt. Her opplevde jeg at i nesten alle tilfeller at politiet behandlet sakene likt, og eierne hadde like forutsetninger.

5.4 Oppportunitetsprinsippet

Oppportunitetsprinsippet uttrykker at det offentlige organet selv kan avgjøre «om» og på «hvilken måte» tjenestehandlingen skal utføres når de rettslige forutsetningene er oppfylt. Politiet foretar en situasjonsvurdering og vurderer hvorvidt det er hensiktsmessig med de aktuelle tiltak. Politiet kan anvende skjønn for å avgjøre om de skal gripes inn eller ikke. Jeg tolker det slik at skjønn defineres på samme måte som i politiloven § 7.⁷⁷ Gjennom praksis var jeg i flere situasjoner hvor jeg måtte anvende skjønn for å avgjøre om vi skulle gripe inn eller ikke. Det ble gitt pålegg i situasjoner med berusede personer, særlig i de tilfeller hvor personer var overstadig beruset og yppet til bråk i sentrum. I andre tilfeller hvor personer fremsto som rolig, ble det ikke gitt pålegg. Det er politiets skjønnsmessige vurderinger som avgjør om man velger å gi pålegg eller ikke. Disse vurderingene bygger på hvor beruset personen er, hvilket lydnivå de har, og om personen er aggressiv. Vurderingene av å gi pålegg til berusede personer må ta i betraktning at det skal virke forebyggende.

6 Innbringelse etter pl. § 8 første ledd nr. 2

Innbringelse etter politiloven er regulert i § 8, og i § 9. Politiloven § 8 første ledd inneholder fire ulike grunnlag for innbringelse, hvor jeg vil se nærmere på nr. 2. I alternativ nr. 2 fremgår det at politiet kan innbringe de som «ikke etterkommer pålegg fra politiet om å fjerne seg fra offentlig sted når omstendighetene gir skjellig grunn til å frykte forstyrrelse av den alminnelig ro og orden eller den lovlige ferdsel». Innbringelse etter § 8 skjer til politistasjonen, lensmannskontor eller annet lokale som brukes under polititjenesten.⁷⁸ I § 8 nr. 2 er innbringelsene repressiv og omhandler forebyggende inngrepsmåter mot ordensforstyrrelse.⁷⁹ Etter § 8 nr. 2 har bestemmelsen en forebyggende hensikt, for her gjennomføres innbringelse i

⁷⁷ Auglend, Mæland og Rosandhaug, *Politirett* (2011) s. 422.

⁷⁸ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 169.

⁷⁹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 176.

anledning av fremtidige ordensforstyrrelser. For å innbringe etter nr. 2. er det krav om at det er gitt et bortvisningspålegg som ikke er etterkommet. Dette pålegget gjelder bare ved bortvisning fra offentlig sted, definisjonen på dette står i strl. § 7, og er redegjort for tidligere i oppgaven. I nr. 2 fremgår det av lovens ordlyd at innbringelse krever «*skjellig grunn til å frykte for*» ordensforstyrrelse eller ferdsselsforstyrrelse. Skjellig grunn menes her det samme som i straffeprosessloven.⁸⁰ Altså å innbringe etter § 8 første ledd nr. 2 krever sannsynlighetsovervekt for at det skal forekomme en ordensforstyrrelse. Dette beviskravet er skjerpet på bakgrunn av at innbringelse er et alvorlig inngrep, og at innbringelsen har et forebyggende siktemål.⁸¹

I hendelsen fra praksis hadde Ole fått et pålegg om forlate sentrum på bakgrunn av sin beruselse og offentlig urinerings. Pålegget var å forlate sentrum og holde seg borte fram til neste dag kl. 08.00. Ole hadde deretter slått ned en mann i taxikøen. Det hele ender med at vi innbringer Ole til politistasjonen etter politiloven § 8 første ledd nr.2. Spørsmålet er om vilkårene er tilstede for å innbringe Ole etter pl. § 8 første ledd nr. 2.

Etter Ole hadde fått pålegget gikk han fra sentrum for å stille seg i taxikø. Ole fulgte altså pålegget om å forlate sentrum. Det var ganske lang taxikø på dette tidspunktet, og det sentrale her er å finne ut hvorfor Ole slo ned personen. Ut fra opplysningene vi fikk på stedet kom det frem at personen hadde slått til Ole først. Ole fremsto fortsatt rolig, men beruset. Han hadde ikke slått først og ønsket å dra hjem. Det at Ole hadde slått ned en person gir ikke i dette tilfelle skjellig grunn for at han vil gjøre fremtidig ordensforstyrrelse, siden Ole er mest interessert i å dra hjem og forholdte seg rolig. Her har allerede ordensforstyrrelsen skjedd, da de slo til hverandre, og her kan politiet innbringe etter § 8 første ledd nr.1 «*den som forstyrrer den offentlige ro og orden*».

På bakgrunn av dette, vil jeg si at vilkårene ikke var tilstede for å kunne innbringe Ole etter politiloven § 8 første ledd nr.2 slik det ble gjort. Videre vil jeg se på om vi kunne innbringe Ole etter politiloven § 9 første ledd ved første møte for å forebygge at ordensforstyrrelsen oppsto.

⁸⁰Edvinsen, *Ordensstjeneste* (2012) s. 94.

⁸¹Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss*, (2014) s. 179.

7 Innbringelse av berusede personer, § 9

Det fremgår av politiloven § 9 første ledd at politiet kan innbringe «*enhver som på grunn av sin beruselse...forstyrrer den offentlige ro og orden, eller lovlig ferdsel, forulemper andre eller volder fare for seg selv eller andre*». Med ordlyden «enhver» menes i § 9 at det ikke stilles noen krav til vedkommendes alder.⁸² Innbringelse etter § 9 krever alltid at det foreligger en «beruselse». Det må i tillegg til beruselsen foreligge minst en av de konsekvensene som er nevnt i bestemmelsen. Ifølge rettspraksis kreves det atskillig mer for å bli ansett som «beruset» enn «påvirket». Dette fremgår av Rt. 1980 s.1154 og Rt. 1993 s. 99, hvor kravet for å bli ansett som beruset er at det må foreligge en sterk påvirkning.⁸³ Beruselse måles gjennom observerbare kjennetegn som «snøvlete, eller utydelig tale, lukt eller sviktende evne til å kontrollere kroppsbevegelsene». Disse kriteriene fremgår fra to kjennelser i Høyesterett (Rt. 1950 s. 1135) og Høyesteretts kjernemålutvalg (Rt. 1963 s. 1087).⁸⁴

Et alternativ i § 9 er at beruselsen «*forstyrrer den offentlige ro og orden*». Her er det ingen krav at innbringelsen må finne sted på et offentlig sted. Det er nok at forstyrrelsen får virkning på offentlig sted, jf. straffeloven § 350 første ledd bokstav a. Videre er et annet alternativ at beruselsen «*forstyrrer den lovlige ferdsel*». Dette må ses opp mot innbringelse etter ferdselsforstyrrelse i § 8 som krever at den som innbringes er på offentlig sted, og det er nærliggende å tolke at det samme gjelder etter § 9. Det tredje alternativet er «*forulemper eller volder fare for seg selv eller andre*». Her fremkommer ingen krav om offentlig sted. En forulemping er at man gjør eller sier noe som vil oppleves som ubehagelig eller krenkende.⁸⁵ Forulemping kan blant annet være truende oppførsel, fysiske angrep mot noen, urinering, kaste opp eller avgi sterk sjenerende lukt, eller bruk av skjellsord. For at forulempingen skal gjelde under § 9 må personen være beruset.⁸⁶ Man må bruke skjønn for å se hva som utgjør en forulemping, og om innbringelse vil være nødvendig etter politiloven § 6 annet ledd.⁸⁷ Dette innebærer at politiet fortløpende må vurdere om det er andre tiltak som er mindre inngripende.⁸⁸ Det siste alternativet angår om beruselsen kan «*volde fare for seg selv eller*

⁸² Edvinsen, *Ordenstjeneste* (2012) s.1 07.

⁸³ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 185.

⁸⁴ Edvinsen, *Ordenstjeneste* (2012) s. 108.

⁸⁵ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 186.

⁸⁶ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 186.

⁸⁷ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 187.

⁸⁸ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, (2012) s. 107.

andre». Eksempler på dette er å gå midt på en trafikkert vei, eller krysse en vei uten å se seg for. Man kan si at § 9 har en særregulering som gjør at politiet kan gripe inn overfor alle fysiske farer som personen utsetter seg selv eller andre for, som følge av beruselsen på bakgrunn av at vedkommende er oppfarende, aggressiv eller høyrøstet.⁸⁹

Opp mot hendelsen fra praksis vil jeg se om vilkårene var tilstede for å innbringe Ole etter § 9 ved første møte, istedenfor å gi han et pålegg. Her ville kanskje en slik innbringelse virke forebyggende. Vi stoppet Ole da han urinerte på offentlig sted, og skrive en anmeldelse på dette. Ole var tydelig beruset, han hadde snøvlete tale og sjanglet når han gikk. Ole faller dermed inn under i § 9 første ledd, på bakgrunn av beruselsen. Videre må vi se på om han faller inn under noen av alternativene som er nevnt i § 9 første ledd. Her står Ole og urinerer på et offentlig sted og forulemper andre. Ole urinerer på et fortau med mye ferdsel til enhver tid, og dette kan virke krenkende og ubehagelig for dem som oppholder seg i området. Dermed vil vilkårene for å innbringe Ole etter § 9 første ledd være tilstede allerede ved vårt første møte.

Videre må man se om grunnprinsippene er tilstede etter pl. § 6. Disse avklarer om man kan innbringe Ole med hensyn til nødvendig, forholdsmessighet, saklighet, likebehandling og opportunitetsprinsippet.

Om vi hadde valgt å innbringe Ole etter § 9 første ledd, ville vi ha forebygget at Ole hadde slått ned en annen person i taxikøen. Dersom vilkårene for innbringelse etter § 9 første ledd ikke var oppfylt på dette tidspunktet, kunne det ha vært vanskelig å forebygge hendelsen rettslig sett. Dette viser begrensninger som lovverket setter for det forebyggende arbeidet.

8 Avslutning

Gjennom denne oppgaven har jeg funnet ut at lovverket setter muligheter og begrensninger for utøvelsen av politiets forebyggende arbeid. Ved å drøfte hendelsen på en rettslig måte har jeg funnet både muligheter og begrensninger, men det er umulig å forebygge alle tilfeller selv om det er ønskelig av politiet. Å benytte pålegg i ordenstjeneste viser hvordan vurderingen av situasjonen kan få pålegget til å virke forebyggende. Dette kommer også frem i politiloven § 7 som sier at politiet må anvende skjønn, og skjønnet må være i henhold til rammene i pl. § 6

⁸⁹ Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (2014) s. 187.

annet ledd. Jeg har i denne oppgaven utviklet egen kompetanse innenfor temaet, og ervervet kunnskap ved bruk av pålegg overfor berusede personer i forebyggende ordenstjeneste. Videre kan innbringelse etter pl. § 8 første ledd nr. 2 og § 9 første ledd gi utslag i forebyggende retning, dersom vilkårene i bestemmelsen og grunnvilkårene i pl. § 6 er tilstede.

9 Litteraturliste

Forarbeider

Ot.prp.nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)* av 16. desember 1994 (selvvalgt pensum)

Forskrifter og instruks

Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruks) av 22. juni 1990 nr. 3963.

Forskrift til forvaltningsloven (forvaltningsforskriften) av 15. desember 2006 nr. 1456.

Litteratur

Bråten, Ole Andre, *Håndbok i konflikthåndtering* (Høyskoleforlaget, 2011)

Edvinsen, Kjetil, *Ordensstjeneste* (Forlaget Vett og Viten 2012)

Fredriksen, Steinar, *Innføring i straffeprosess*, 2. utgave, (Gyldendal, 2009)

Fredriksen, Spurkland, *Ordensjuss* (Gyldendal 2014) (selvvalgt pensum)

Lagestad, Pål, *Kommunikasjon og konflikthåndtering* (Gyldendal 2012)

Lie, Elisabeth Myhre, *I forkant – kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (Gyldendal 2011)

Nilstad, Morten og Nilsen, John Reidar, *Publikumsrettet politiarbeid: generell del* (Nesbru 2004) (selvvalgt pensum)

Nilstad, Morten, *Politilære* (Forlaget Vett og Viten 2010)

Ragnar L. Auglend, Henry John Mæland og Knut Røsanhaug, *Politirett*, 2. utgave, (Gyldendal, 2004)

Lover

Grunnloven av 17. mai 1814.

Lov om politiet (*politiloven*) av 4. august 1995 nr. 53.

Lov om almindelig borgerlig straffelov (*straffeloven*) av 22. mai 1902 nr. 10.

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (*forvaltningsloven*) av 10. februar 1967.

Lov om rettergangsmåten i straffesaker (*straffeprosessloven*) av 22. mai 1981 nr. 25.

Rettspraksis

LG-2011-65277

Rt. 1993 s. 99

Rt. 1980 s.1154

Rt. 1950 s. 1135

Rt. 1963 s. 1087

Internettider

- <http://www.lovdato.no>
- <http://www.rettsdato.no>
- <https://snl.no/legaldefinisjon> (21.11.14 kl.10.00)

Annet

- Riksadvokatens rundskriv – Del II – nr. 3/1999